

Περίπλους Ναυτικής Ιστορίας

περιοδική έκδοση

τεύχος 50 (Ιανουάριος-Μάρτιος 2006)

Τριμηνιαία έκδοση του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος. Στην ύλη του τεύχους αυτού περιλαμβάνονται και δύο άρθρα αρχαιολογικής-ιστορικής κατεύθυνσης: «Το πλοίο της Ιωλκού και τα πλοία του θησαυρού του Ντοράκ» του Α.Ι. Τζαμπή και «Διόσκουροι, οι σωτήρες των ναυτικών» του Α. Σουχλέρη.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς απέστειλε τη θέση της για το νομοσχέδιο του νέου Οργανισμού του Υπουργείου Πολιτισμού, με την παράκληση να τη δημοσιεύσουμε:

Η θέση της Ελληνικής Εταιρείας για τον νέο Οργανισμό του ΥΠΠΟ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς μελέτησε την τελική μορφή του σχεδίου νόμου για έναν νέο Οργανισμό του Υπουργείου Πολιτισμού, παρακολούθησε, επίσης, με προσοχή και έλαβε υπόψη της όλες τις εισιτήσεις και τις παρεμβάσεις στις ημερίδες που οργανώθηκαν στην Αθήνα, την 14η Απριλίου, όπως και όλα τα κείμενα που έχουν δημοσιευθεί στον Τύπο.

Βασικά διαπιστώνουμε ότι το νομοσχέδιο τριτίζει σε μία σύγκρουση μεταξύ προστασίας μνημείων και πολιτιστικών (όπως Α.Χ. θέατρο, χορός, κινηματογράφος, εικαστικές τέχνες κ.λπ.) και αθλητικών δραστηριοτήτων, οι οποίες κατά καιρούς έχουν αναληφθεί από το Υπουργείο αυτό, ενώ δημιουργεί νέους γραφειοκρατικούς θε-

σμούς και όργανα, με τους οποίους επιτίεται η σημερινή γραφειοκρατική δομή του. Επιχειρείται μία συγχώνευση και, ταυτόχρονα, κατακεραματισμός των σημερινών Οργάνων του Υπουργείου για την προστασία των μνημείων, ενώ στα προς δημιουργία περιφερειακά συμβούλια επιτρέπεται η κατά πλειοψηφία συντριπτική συμμετοχή μελών που δεν έχουν καμία σχέση με τον τομέα προστασίας των μνημείων και γενικότερα της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ εκτιμά ότι η φύση του νομοσχεδίου προκύπτει από μία απαράδεκτη για ένα ευνομούμενο κράτος και «μοναδική» στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατάσταση, η προστασία των μνημείων και στην ουσία περιβάλλοντος της χώρας να συγχέεται δογματικά με εντελώς άσχετες προς αυτό αρμοδιότητες στο ίδιο Υπουργείο, το οποίο αποτελεί γέννημα της περιόδου της χουντικής επιταγής. Ταυτόχρονα, εκτιμά ότι η ίδια κατάσταση επικρατεί και να το φυσικό περιβάλλον, όπου στον ίδιο κρατικό φορέα (ΥΠΕΧΩΔΕ) «συγκατοικούν» ανάμυστα, δημόσια έργα και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και όπου το περιβάλλον έχει καταλήξει να είναι απλό άλλοθι για μια παρωχημένη καθαίρεση δομής ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων έργων.

Με λίγα λόγια η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ θεωρεί ότι πολλά από τα προβλήματα του επιμαχού αυτού νομοσχεδίου του Οργανισμού του ΥΠΠΟ προέρχονται από αυτή τη λανθασμένη κατάσταση και κατά συνέπεια υποστηρίζει ότι ήλθε η ώρα να δημιουργηθεί στη χώρα μας, όπου φυσικός και μνημειακός πλούτος είναι αερόδιαλυτο γεγονός και πραγματικότητα, ένα όμοιο του ονόματός του Υπουργείου Φυσικού και Ιστορικού Περιβάλλοντος. Το πρωτότυπο νομοσχέδιο δηλωμένα θέλει να εισαγάγει ανατροπές. Εμείς προτείνουμε να αποσυρθεί και αντ' αυτού να προωθηθεί η δημιουργία του αναγκαίου και σύγχρονου Υπουργείου, που θα αποτελεί έναν ενιαίο φορέα προστασίας ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος σύμφωνα άλλωστε και με τη διεθνή πρακτική. Για τη σύσταση του Υπουργείου Φυσικού και Ιστορικού Περιβάλλοντος έχουν υφιστάσει τα πράγματα, όπως τούτο καταδεικνύεται τόσο από πρόσφατη επιστημονική δημοσκόπηση που οργανώσαμε, όσο και από τη δημόσια τοποθέτηση ειδικών αλλά και κύριων αρθρογράφων έγκριτων μέσων ενημέρωσης.

Τα «Αρχαιολογικά» επιμελείται η Κατερίνα Τσεκούρα

Από το *Journal of Mediterranean Archaeology*, τεύχος 17/2 (2004)

Alexander H. Joffe, «Athens and Jerusalem in the Third Millennium: Culture, Comparison and Social Complexity», *JMA* 17/2 (2004), σ. 247-267

Η εξέλιξη των σύνθετων κοινωνιών αποτελεί θεμελιώδες μέρος των αρχαιολογικών αναζητήσεων. Η σύγκριση ως μέθοδος της αρχαιολογικής έρευνας παραμένει μέχρι και σήμερα βασικό εργαλείο για την αναγνώριση ομοιοτήτων και διαφορών μεταξύ των αρχαιολογικών δεδομένων. Ο Alexander Joffe στο άρθρο του [Αθήνα και Ιερουσαλήμ κατά την 3η χιλιετία: Πολιτισμός, σύγκριση και εξέλιξη της κοινωνικής πολυπλοκότητας] χρησιμοποιεί τη συγκριτική ανάλυση για τη μελέτη σύνθετων κοινωνιών.

Τα συγκριτικά δεδομένα στη μελέτη αυτή είναι η Πρώιμη Εποχή του Χαλκού II (3100-2700 π.Χ.) στη Συρο-Παλαιστίνη και η Πρωτοελλαδική II περίοδος (2650-2200 π.Χ.) στην Ελλάδα. Χρησιμοποιώντας αρχαιολογικά κριτήρια όπως η αρχιτεκτονική και η λειτουργία των χώρων, ο Joffe διαπιστώνει ότι στην Ελλάδα και στη βόρεια Συρο-Παλαιστίνη υπάρχουν ομοιότητες στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση που υποδηλώνουν την ύπαρξη ιεραρχικών κοινωνιών σε αντίθεση με τη νότια Συρο-Παλαιστίνη όπου οι ιεραρχικές κοινωνίες δεν έχουν αναπτυχθεί στην ίδια κλίμακα.

Μελετώντας σε τοπικό επίπεδο τις συρο-παλαιστινιακές θέσεις, ο Joffe παρατηρεί ότι, παρόλο που υπάρχει ανάπτυξη του εσωτερικού εμπορικού δικτύου μεταξύ των θέσεων, δεν υπάρχουν στοιχεία για την ανάπτυξη της γραφειοκρατικής διοίκησης. Αντίθετος, στην Ελλάδα οι ποικίλες χρήσεις των σφραγίδων υποδηλώνουν την ύπαρξη αρχείου και ενός συστήματος ελέγχου, και άρα την ύπαρξη γραφειοκρατικού συστήματος διοίκησης.

Διευκρινίζει τη συγκριτική ανάλυση σε βάθος χρόνου, ο Joffe θεωρεί ότι τα διοικητικά κέντρα της 3ης χιλιετίας π.Χ. στην Ελλάδα ήταν οι πρόγονοι των ανατόρων της 2ης χιλιετίας π.Χ. Μετά το τέλος της «Υστερης Εποχής του Χαλκού (1100 π.Χ.), τα ανάκτορα στη βόρεια Συρο-Παλαιστίνη παρέμειναν κέντρα εξουσίας ενώ στη νότια Συρο-Παλαιστίνη, μετά την κατάρρευση των ανατόρων, η κοινωνική οργάνωση «επιστρέφει» σε αγροτική χωρία. Σε αυτά δημιουργείται η νέα αντίληψη της εθνικότητας, η οποία βασίζεται στην καταγωγή, τη διάλεκτο και τη θρησκεία. Αυτές οι νέες εθνικότητες αποτέλεσαν τη βάση και τον πυρήνα των μεταγενέστερων εθνικών κρατών.

Στο άρθρο του ο Joffe χρησιμοποίησε παράλληλα μία μεθοδολογική προσέγγιση για να λύσει ένα αρχαιολογικό πρόβλημα, όπως είναι η δημιουργία των σύνθετων κοινωνιών στην Ελλάδα και τη Συρο-Παλαιστίνη, αλλά και τα αρχαιολογικά δεδομένα, για να δείξει τη χρησιμότητα της σύγκρισης ως τρόπου εξέτασης. Πιστεύει ότι η σύνδεση της προτερίας με την ιστορία αναγκάζει τους αρχαιολόγους να επεκταθούν πέρα από συγκεκριμένες αρχαιολογικές θέσεις, χρονικές περιόδους και λειτουργικές ερμηνείες (functionalist explanations) και, κατά συνέπεια, η συγκριτική ανάλυση επιφανεσκά όμοιων προϊστορικών ή πρωτο-ιστορικών πολιτισμών, όπως είναι οι πολιτισμοί της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού στην Ελλάδα και τη Συρο-Παλαιστίνη, συμβάλλει στην κατανόηση άκρας διαφορετικών μεταγενέστερων ιστορικών κοινωνιών, όπως είναι οι κοινωνίες των Ιστορικών και Κλασικών Χρόνων της Αθήνας και της Ιερουσαλήμ.

Σοφία Ανινιδάδου
Αρχαιολόγος, επιμελήτρια Μουσείου Πιερίδη - Αρχαίας Κυπριακής Τέχνης